

แนวทางการศึกษา “เพื่อ/ใน/สำหรับ/เกี่ยวกับ” ความเป็นผู้ประกอบการ: มุมมองด้านการศึกษา

สุทธินันท์ รัตนโชติถาวร*

ภาควิชาอาชีวศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ข้อมูลบทความ	บทคัดย่อ
<p>ประวัติบทความ</p> <p>รับเข้า: 3 ก.ย. 2568</p> <p>ปรับปรุง: 7 ธ.ค. 2568</p> <p>ตอบรับ: 12 ธ.ค. 2568</p> <p>เผยแพร่: 31 ธ.ค. 2568</p>	<p>การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสังเคราะห์แนวทางการศึกษา “เพื่อ/ใน/สำหรับ/เกี่ยวกับ” ความเป็นผู้ประกอบการผ่านมุมมองด้านการศึกษา โดยใช้วิธีการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบ (Systematic Literature Review) เพื่อรวบรวมและวิเคราะห์แนวคิดเชิงทฤษฎีและแนวปฏิบัติด้านการศึกษา ผู้ประกอบการจากฐานข้อมูล SCOPUS, EBSCO และ ERIC ระหว่างปี พ.ศ. 2527 - พ.ศ. 2560 กลุ่มข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ บทความวิจัยที่ผ่านเกณฑ์การคัดเลือกตามคุณภาพและความสอดคล้องกับประเด็นวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบคัดกรองงานวิจัย และ แบบสกัดข้อมูล จากบทความที่ผ่านการคัดเลือก สรุปผลการสืบค้นพบงานวิจัยทั้งหมด 120 เรื่อง และมีจำนวน 8 เรื่อง ที่ผ่านเกณฑ์รอบสุดท้ายสำหรับการวิเคราะห์เชิงลึก ผลการวิจัยสรุปได้ว่า แนวทางการศึกษา “เพื่อ/ใน/สำหรับ/เกี่ยวกับ” ความเป็นผู้ประกอบการ มีความหลากหลายและสะท้อนความแตกต่างด้านเป้าหมายการจัดการเรียนรู้และแนวทางการสอน โดยแต่ละแนวทางมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาผู้เรียนในมิติต่างๆ ทั้งด้านความคิดเชิงผู้ประกอบการ การสร้างนวัตกรรม และความสามารถในการปรับตัวต่อบริบทเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ผลการสังเคราะห์นี้ชี้ให้เห็นว่า เป้าหมายทางการสอนและบริบทที่แตกต่างกันส่งผลต่อการออกแบบและผลลัพธ์ของการศึกษา ผู้ประกอบการ ผลการวิจัยนำไปสู่การพัฒนา “กรอบแนวคิดเชิงบูรณาการ” ที่เน้นความจำเป็นของการนำนวัตกรรมหลักสูตรและนโยบายที่สอดคล้องกันมาใช้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะผู้ประกอบการและการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้เรียนยุคใหม่</p>
<p>คำสำคัญ</p> <p>การศึกษาคือความเป็นผู้ประกอบการ, การสอนแบบพิชิต, แนวทางการศึกษา, ธุรกิจศึกษา</p>	
<p>* ผู้รับผิดชอบบทความ</p> <p>อีเมล: Suthinanth.r@ku.th</p>	

อ้างอิงบทความนี้ (APA 7th Edition):

สุทธินันท์ รัตนโชติถาวร. (2568). แนวทางการศึกษา “เพื่อ/ใน/สำหรับ/เกี่ยวกับ” ความเป็นผู้ประกอบการ: มุมมองด้านการศึกษา. *วารสารศึกษาศาสตร์ปริทัศน์*, 40(3), 60-74.

Educational approaches “for/in/through/about (FITA)” entrepreneurship: An educational perspective

Suthinanth Rattanachotithavorn*

Department of Vocational Education, Faculty of Education, Kasetsart University

Article Info.

Article history

Received: 3 Sep. 2025

Revised: 7 Dec. 2025

Accepted: 12 Dec. 2025

Published: 31 Dec. 2025

Keywords

entrepreneurship
education, FITA pedagogy,
educational approach,
business education

*Corresponding author

Email: Suthinanth.r@ku.th

Abstract

This study aims to synthesize educational approaches FOR, IN, THROUGH, and ABOUT entrepreneurship from an educational perspective by employing a Systematic Literature Review methodology. The research seeks to collect and analyze theoretical and practical perspectives on entrepreneurship education from the SCOPUS, EBSCO, and ERIC databases covering the period between 1984 and 2017. The data set comprised research articles that met the inclusion criteria based on quality and relevance to the research objectives. The research instruments included a screening checklist and a data extraction form applied to the selected studies. The search process initially identified 120 research articles, of which 8 studies met the final selection criteria for in-depth analysis. The findings revealed that the educational approaches FOR, IN, THROUGH, and ABOUT entrepreneurship are diverse and reflect variations in learning objectives and pedagogical orientations. Each approach plays a significant role in developing learners' entrepreneurial thinking, innovation capabilities, and adaptability to rapidly changing economic and social contexts. The synthesis further indicates that teaching goals and contextual differences substantially influence the design and outcomes of entrepreneurship education. Consequently, the study proposes an integrated conceptual framework emphasizing the importance of curriculum innovation and policy coherence to foster entrepreneurial competencies and lifelong learning among modern learners.

Cite this article (APA 7th Edition):

Rattanachotithavorn, S. (2025). Educational approaches “for/in/through/about (FITA)” entrepreneurship: An educational perspective. *Journal of Kasetsart Educational Review*, 40(3), 60–74.

บทนำ

แนวคิดเรื่อง “ความเป็นผู้ประกอบการ” (Entrepreneurship) ได้รับการยอมรับว่าเป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญต่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมยุคใหม่ทำให้การศึกษาด้านผู้ประกอบการ (Entrepreneurship Education) กลายเป็นศาสตร์ที่ได้รับความสนใจเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเริ่มปรากฏขึ้นในระดับอุดมศึกษาตั้งแต่ช่วงทศวรรษที่ 1940 ทั้งในสหรัฐอเมริกาและสหราชอาณาจักร (Carlsson et al., 2013) ในระยะแรก Kent (1990) อธิบายว่าการศึกษาด้านผู้ประกอบการในขณะนั้นยังคงมีลักษณะใกล้เคียงกับการบริหารและการจัดการธุรกิจ (Business Management) มากกว่าการเรียนรู้เชิงกระบวนการทางผู้ประกอบการจากศาสตร์ด้านการศึกษา อย่างไรก็ตาม เมื่อเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 การขยายตัวขององค์ความรู้และความสนใจทางด้านการสอนเกี่ยวกับผู้ประกอบการได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงแนวคิดครั้งสำคัญ โดยเน้นการพัฒนาทักษะและคุณลักษณะของผู้เรียนผ่านการเรียนรู้ที่มีส่วนร่วม (Active and Experiential Learning) ซึ่งส่งเสริมการทำงานร่วมกัน ความคิดสร้างสรรค์ ความกระตือรือร้น และความรับผิดชอบของผู้เรียน (Deuchar, 2004; Leffler, 2006) ผลลัพธ์ดังกล่าวทำให้ “การศึกษาด้านผู้ประกอบการ” มิได้จำกัดอยู่เพียงในมิติของการสร้างธุรกิจอีกต่อไป แต่ได้ขยายขอบเขตครอบคลุมการศึกษาในทุกรูปแบบและทุกระดับของระบบการศึกษา

แนวโน้มนี้ส่งผลให้เกิดการจำแนกแนวทางของการศึกษาผู้ประกอบการออกเป็นหลายมิติ โดย Jones และ Iredale (2010) ได้เสนอการแบ่งแยกที่สำคัญระหว่าง “Entrepreneurship Education” ซึ่งมุ่งเน้นการพัฒนาความรู้และทักษะทางธุรกิจ กับ “Enterprise Education” ที่มุ่งส่งเสริมความคิดเชิงผู้ประกอบการและการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง ขณะเดียวกัน Komulainen et al. (2011) ยังได้แยกแยะระหว่าง “External Entrepreneurship” (การเรียนรู้เพื่อธุรกิจ) และ “Internal Entrepreneurship” (การเรียนรู้เพื่อพัฒนาทัศนคติและคุณลักษณะเชิงผู้ประกอบการ) ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงสองมุมมองหลัก ได้แก่ มุมมองเชิงแคบที่เชื่อมโยงกับเป้าหมายทางธุรกิจ และมุมมองเชิงกว้างที่มุ่งเน้นการจัดการเรียนการสอนเพื่อสร้างสมรรถนะผู้ประกอบการในมิติต่าง ๆ ของชีวิต ในบริบทดังกล่าว Jamieson (1984) เป็นผู้เสนอแนวคิดการศึกษาในสามมิติ ได้แก่ FOR, IN และ ABOUT Entrepreneurship ต่อมา Johnson (1988) ได้ขยายเพิ่มเติมแนวทาง THROUGH Entrepreneurship ที่มุ่งเน้นกระบวนการเรียนรู้มากกว่าผลลัพธ์ทางธุรกิจเพียงอย่างเดียว แนวคิดนี้ได้รับการสนับสนุนจาก Gibb (2002) ที่ชี้ว่าการเรียนรู้เชิงผู้ประกอบการควรเป็นกระบวนการแบบบูรณาการ (Integrative and Heuristic Process) เพื่อส่งเสริมการคิดเชิงสร้างสรรค์และการแก้ปัญหาในหลากหลายบริบท

ดังนั้น กรอบแนวคิด “FITA pedagogy” (FOR, IN, THROUGH, ABOUT Entrepreneurship) จึงทำหน้าที่เป็นโครงสร้างสำคัญในการทำความเข้าใจมิติการเรียนการสอนด้านผู้ประกอบการ ทั้งในด้านที่มุ่งเน้นการสร้างธุรกิจและในด้านที่มุ่งเน้นการพัฒนาความคิดและกระบวนการเรียนรู้เชิงผู้ประกอบการ แนวทางดังกล่าวมีความสำคัญต่อการพัฒนาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับธุรกิจศึกษา (Business Education) ให้สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจและสังคมในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Dewey 1916) ด้วยเหตุนี้งานวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อ สังเคราะห์แนวทางการศึกษา “เพื่อ/ใน/สำหรับ/เกี่ยวกับ” ความเป็นผู้ประกอบการผ่านมุมมองด้านการศึกษาด้วยการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบ (Systematic Literature

Review) เพื่อสำรวจแนวคิดและแนวปฏิบัติจากบทความวิจัยที่ตีพิมพ์ในฐานข้อมูล SCOPUS, EBSCO และ ERIC นำไปสู่การทำความเข้าใจเชิงลึกเกี่ยวกับการพัฒนาแนวทางการสอน การออกแบบหลักสูตร และผลลัพธ์ทางการศึกษาด้านผู้ประกอบการในอนาคต และจากการทบทวนวรรณกรรมพบว่าแนวทางการศึกษา “เพื่อ/ใน/สำหรับ/เกี่ยวกับ” ความเป็นผู้ประกอบการ: ผ่านมุมมองด้านการศึกษา สรุปผลการสังเคราะห์ข้อมูล ประเภทของมุมมองประเด็นการศึกษา และความเชื่อมโยงกับความเป็นผู้ประกอบการ แสดงดังตารางที่ 1 และ 2

ตารางที่ 1 ประเภทของมุมมองและความเชื่อมโยงกับความเป็นผู้ประกอบการ

ประเภท	รายละเอียด	ความเชื่อมโยงกับความเป็นผู้ประกอบการ
มุมมองเชิงแคบ (Narrow Perspective)	มุ่งเน้นไปที่ความรู้ (Knowledge) และการเรียนรู้เพื่อวัตถุประสงค์ทางธุรกิจ ได้แก่ การเรียนรู้แผนธุรกิจหรือความรู้เกี่ยวกับการบริหารธุรกิจ	สอดคล้องกับการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการแบบดั้งเดิม (Traditional Entrepreneurship Education) เน้นการสอนทักษะ/ความรู้ด้านการจัดการธุรกิจ การบัญชี การตลาด และการเงิน
มุมมองเชิงกว้าง (Broad Perspective)	มุ่งเน้นไปที่การพัฒนาทักษะ (Skills) และทัศนคติ (Mindset) ได้แก่ ทัศนคติของความเป็นผู้ประกอบการ การเรียนรู้ผ่านโครงการ (Project-based learning) กิจกรรมการสอนแบบบูรณาการข้ามศาสตร์	สอดคล้องกับการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการสมัยใหม่ (Modern Entrepreneurship Education) ไม่ได้จำกัดเพียงความรู้ทางธุรกิจ แต่รวมถึง Soft skills ได้แก่ การคิดเชิงนวัตกรรม การคิดเชิงสร้างสรรค์ การทำงานเป็นทีม การเรียนรู้เชิงบูรณาการ และการคิดเชิงแก้ปัญหา เป็นต้น

ตารางที่ 2 แนวทางการศึกษา “เพื่อ/ใน/สำหรับ/เกี่ยวกับ” ความเป็นผู้ประกอบการ

ประเด็น	รายละเอียด	อ้างอิง
Education “FOR” Entrepreneurship	การศึกษา “เพื่อ” ความเป็นผู้ประกอบการ มุ่งเน้นทักษะและความรู้สำหรับการเริ่มต้นธุรกิจ การเรียนรู้เชิงผู้ประกอบการเน้นการสร้างและบริหารธุรกิจ (Learning for Business Creation) ได้แก่ การจัดการเรียนการสอนวิชา “Start or run business”	Jamieson (1984); Gibb (2002); Komulainen et al. (2011)
Education “IN” Entrepreneurship	การศึกษา “ใน” ความเป็นผู้ประกอบการ เน้นการเรียนรู้ผ่านการลงมือทำในบริบทธุรกิจจริง การเรียนรู้เชิงผู้ประกอบการเน้น “Learning by Doing” และการพัฒนาทักษะจากสถานการณ์จริง การพัฒนาจาก Idea to concrete value creation	Jamieson (1984); Gibb (2002); Hoppe et al. (2017)

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ประเด็น	รายละเอียด	อ้างอิง
Education “THROUGH”	การศึกษา “ผ่าน” ความเป็นผู้ประกอบการ มุ่งเน้นการใช้กระบวนการ ผู้ประกอบการเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ กระบวนการสอนแบบ	Johnson (1988); Gibb (2002);
Entrepreneurship	“Project-based learning” และการแก้ปัญหา (Problem-based Learning) การเรียนรู้แบบข้ามศาสตร์ (Cross-disciplinary Learning) และการเรียนรู้เชิงผู้ประกอบการ (Entrepreneurial learning) ที่เกิดขึ้นผ่านการกระทำ “Learning THROUGH doing”	Komulainen et al. (2011); Hoppe et al. (2017)
Education “ABOUT”	การศึกษา “เกี่ยวกับ” ความเป็นผู้ประกอบการ มุ่งเน้นความเข้าใจเชิง ทฤษฎี เน้นการสอนด้วยองค์ความรู้ “Business Knowledge”	Jamieson (1984); Komulainen et al. (2011);
Entrepreneurship	เกี่ยวกับธุรกิจศึกษาและความเป็นผู้ประกอบการ ทักษะคิดเชิง ผู้ประกอบการ (Entrepreneurial Mindset)	Hoppe et al. (2017)

วัตถุประสงค์การวิจัย

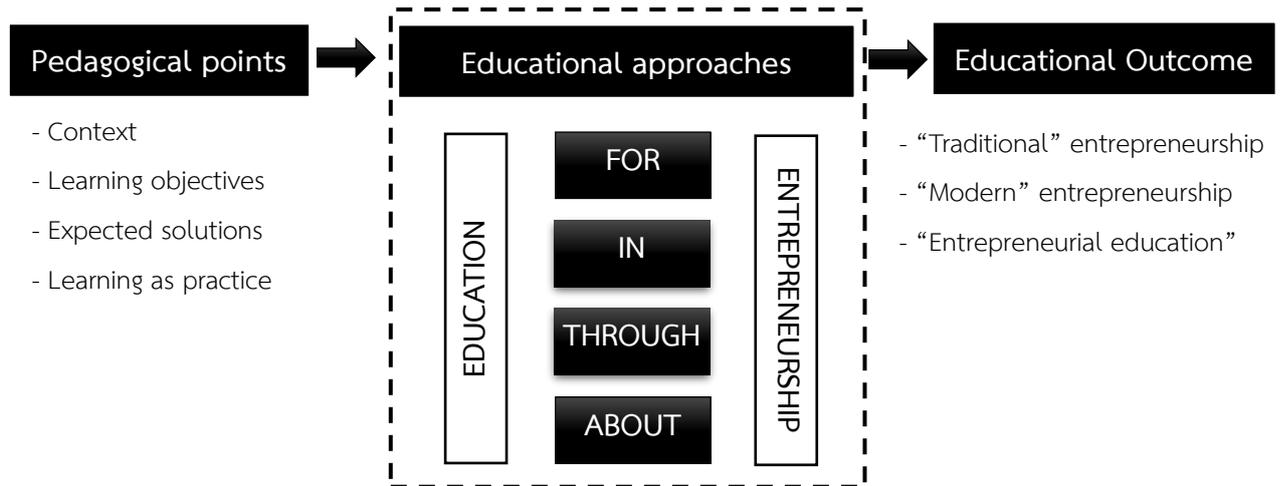
เพื่อสังเคราะห์แนวทางการศึกษา “เพื่อ/ใน/สำหรับ/เกี่ยวกับ” ความเป็นผู้ประกอบการผ่านมุมมองด้านการศึกษาด้วยการทบทวนงานวรรณกรรมอย่างเป็นระบบ

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตการวิจัย คือ บทความวิจัยที่ตีพิมพ์อยู่ในฐานข้อมูล SCOPUS, EBSCO และ ERIC ระหว่างปี ค.ศ. 1984 - 2017 และมีข้อจำกัดของการวิจัยในการกำหนดคำสำคัญของการสืบค้นความสัมพันธ์ระหว่าง “Educational approach” และ “FITA pedagogy” และ “Entrepreneurship Education” เท่านั้น

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยจะทำการศึกษาข้อมูลจากงานวิจัยที่ผ่านเกณฑ์การคัดเลือกที่กำหนดโดยมีเป้าหมายสำคัญคือ แนวทางการศึกษา “เพื่อ/ใน/สำหรับ/เกี่ยวกับ” ความเป็นผู้ประกอบการผ่านมุมมองด้านการศึกษา เพื่อได้องค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อนักการศึกษาด้านการประกอบการที่สามารถไปประยุกต์ใช้ได้ โดยผลการวิจัยที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้จะสามารถเป็นประโยชน์ทั้งต่อครู/อาจารย์ ผู้สอน ผู้ประกอบการ และนักการศึกษา เพื่อนำเทคนิคการสอนรูปแบบใหม่ ๆ ให้แก่ผู้เรียนไปต่อยอดความรู้ ทักษะ และทัศนคติของตนทั้งในเชิงวิชาการและเชิงการประกอบการต่อไป ผู้วิจัยจึงได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาโดยการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบ (Systematic Literature Review) เพื่อสังเคราะห์แนวทางการศึกษา “เพื่อ/ใน/สำหรับ/เกี่ยวกับ” ความเป็นผู้ประกอบการ ผ่านมุมมองด้านการศึกษา สำหรับเครื่องมือวิจัย ขั้นตอนการคัดกรองงานวิจัย และวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล จากผลการสืบค้นและคัดเลือกงานวิจัยจากวัตถุประสงค์การวิจัย (Research objective) คำสำคัญ (Keywords) ได้แก่ Educational approach, FITA pedagogy, Entrepreneurship education ร่วมกับเกณฑ์การเลือก (Selection/Criteria) ได้แก่ ฐานข้อมูล SCOPUS, EBSCO และ ERIC บทความที่ผ่านการพิจารณาจะเป็นบทความวิจัยประเภท Peer-reviewed articles โดยมีงานวิจัยที่ผ่านขั้นตอนการสกัดข้อมูล (Data extraction) จำนวนทั้งหมด 120 เรื่อง และนำบทความทั้งหมดมาสังเคราะห์ข้อมูล (Synthesis) และคัดเลือกบทความเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา (Education) จำนวน 112 เรื่อง และได้บทความวิจัยที่ผ่านเกณฑ์การคัดเลือกรอบสุดท้ายจำนวน 8 เรื่อง แบ่งเป็นบทความวิจัยจากฐานข้อมูล SCOPUS จำนวน 5 เรื่อง (87.50%) ฐานข้อมูล EBSCO จำนวน 1 เรื่อง (4.17%) และฐานข้อมูล ERIC จำนวน 2 เรื่อง (8.33%) แสดงดังภาพที่ 2

เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่ 1) แบบคัดกรองงานวิจัย ใช้สำหรับเลือกบทความวิจัยที่ผ่านเกณฑ์การคัดเลือกที่ผู้วิจัยกำหนด และ 2) แบบสกัดข้อมูลวิจัย ของตัวแปรสำคัญของการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แนวทางการศึกษา “เพื่อ/ใน/สำหรับ/เกี่ยวกับ” ความเป็นผู้ประกอบการผ่านมุมมองธุรกิจ การศึกษาและการสอน

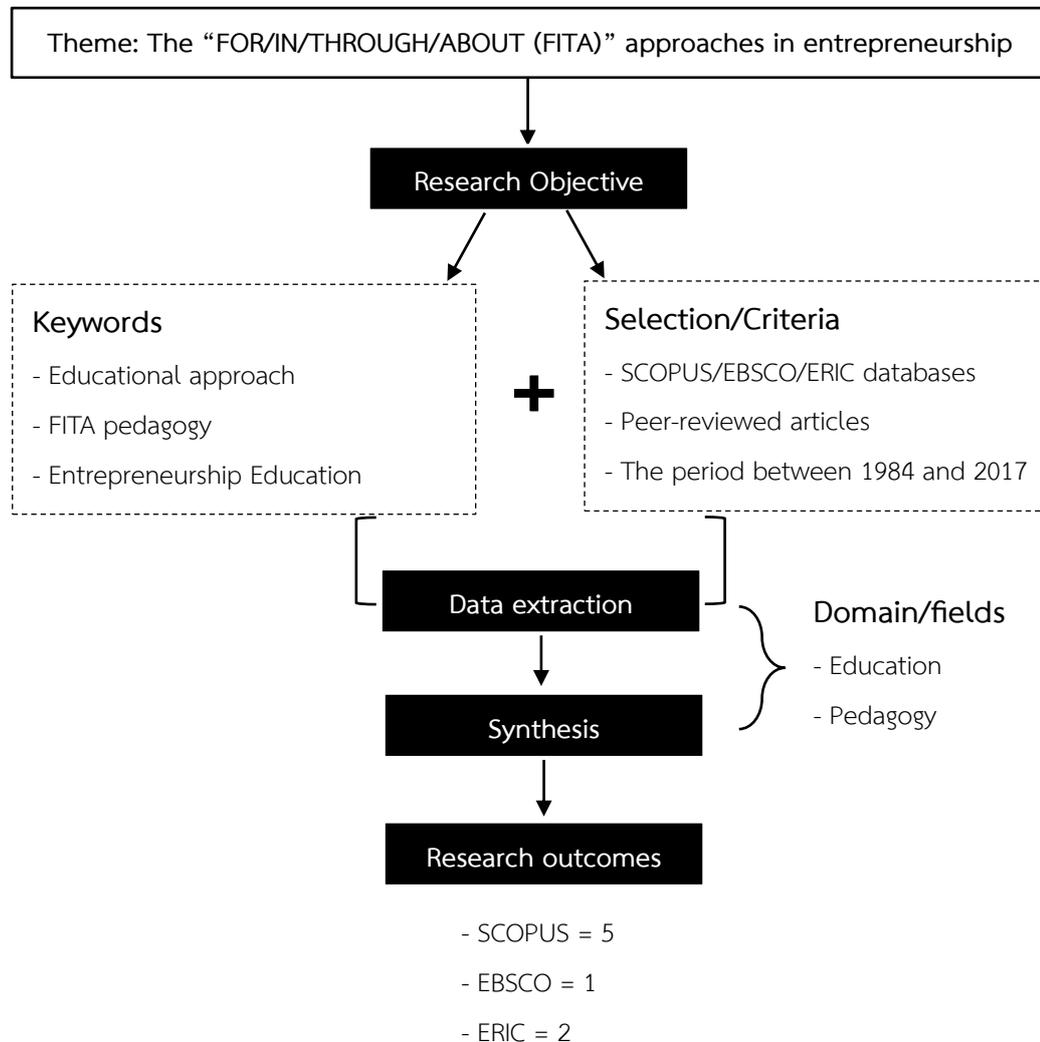
การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) แบบคัดกรองงานวิจัย

บทความวิจัยที่ผ่านเกณฑ์การคัดกรองเข้าผ่านคำสำคัญ ได้แก่ Educational approach, FITA Pedagogy, Entrepreneurship education และคัดเลือกบทความวิจัยที่ตีพิมพ์และเผยแพร่ในฐานข้อมูลนานาชาติ ได้แก่ SCOPUS, EBSCO และ ERIC ระหว่างปี พ.ศ. 2527 - พ.ศ. 2560

2) แบบสกัดข้อมูลวิจัย

เกณฑ์การคัดกรองเข้า คือ มีเนื้อหาเกี่ยวกับแนวทางการศึกษา “เพื่อ/ใน/สำหรับ/เกี่ยวกับ” ความเป็นผู้ประกอบการผ่านมุมมองด้านการศึกษา ขณะที่เกณฑ์การคัดกรองออก คือ บทความที่ไม่ปรากฏอยู่ในฐานข้อมูลที่เผยแพร่ในฐานข้อมูลนานาชาติ ได้แก่ SCOPUS, EBSCO และ ERIC และไม่ใช่เกณฑ์ที่กำหนด

ภาพที่ 2 ผลการสืบค้นและคัดเลือกงานวิจัย

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยจากการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบ พบว่า แนวทางการศึกษา “เพื่อ/ใน/สำหรับ/เกี่ยวกับ” ความเป็นผู้ประกอบการ (FITA approaches) ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจากช่วงปี ค.ศ. 1980 จนถึงปัจจุบัน เพื่อขยายขอบเขตความเข้าใจเกี่ยวกับ Entrepreneurship Education ให้ครอบคลุมทั้งมิติของการเรียนรู้ด้านการศึกษาและมิติของการพัฒนาทักษะการเรียนรู้เชิงผู้ประกอบการในบริบททางการศึกษา

แนวคิดของ Jamieson (1984) เป็นจุดเริ่มต้นสำคัญในการจำแนกรอบแนวคิดการศึกษาออกเป็น 3 มิติ ได้แก่ ABOUT, FOR และ IN Entrepreneurship โดยเน้นการสร้างองค์ความรู้เชิงทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการธุรกิจ และการเตรียมความพร้อมของผู้เรียนสู่การเป็นผู้ประกอบการจริง ต่อมา Johnson (1988) ได้ขยายมิติการเรียนรู้เพิ่มเติมโดยเสนอการศึกษาแบบ THROUGH Entrepreneurship ที่เน้น “การเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติจริง” (Learning by Doing) ซึ่งทำให้แนวคิดด้านการศึกษาผู้ประกอบการขยายออกไปจากกรอบธุรกิจสู่การพัฒนาทักษะชีวิตและกระบวนการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์สอดคล้องกับ Plaschka & Welsch (1990) และ Gibb (2002) ที่ได้สนับสนุนแนวทาง IN/THROUGH Entrepreneurship โดยเน้นให้ผู้เรียน “เรียนรู้ในฐานะผู้ประกอบการ หรือ Learning as an Entrepreneur” ผ่านสถานการณ์จริงที่มีความซับซ้อนและไม่แน่นอน เพื่อพัฒนาทักษะในการตัดสินใจ การคิดเชิงระบบ และการปรับตัว และยังสอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (Experiential Learning) ที่ต่อยอดโดย Pittaway & Cope (2007) ในการพัฒนาแนวทาง “Entrepreneurial Learning” ที่เน้นการเรียนรู้เชิงร่วมมือ (Collaborative Learning) และการสะท้อนประสบการณ์จริง ในขณะเดียวกัน West et al. (2009) และ Carlsson et al. (2013) ชี้ให้เห็นว่าการศึกษาความเป็นผู้ประกอบการไม่มีขอบเขตตายตัว (Homelessness of entrepreneurship) แต่สามารถบูรณาการเข้ากับศาสตร์อื่น ๆ ภายในมหาวิทยาลัย ทำให้เกิดความยืดหยุ่นในการออกแบบหลักสูตรและแนวทางการเรียนรู้แบบข้ามสาขา (Interdisciplinary Learning) นอกจากนี้ในปัจจุบัน Hoppe, Westerberg & Leffler (2017) ได้เสนอ FITA Taxonomy (FOR, IN, THROUGH, ABOUT) ซึ่งเป็นกรอบจำแนกแนวทางการเรียนรู้ผู้ประกอบการที่ชัดเจนและครอบคลุมมากที่สุด โดยชี้ให้เห็นว่าการเลือกใช้แต่ละแนวทางควรพิจารณาตาม “วัตถุประสงค์ของการเรียนรู้” (Learning Objectives) และ “บริบทของการสอน” (Teaching Context) เพื่อให้ได้ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสมรรถนะผู้เรียน

ผลการสังเคราะห์นี้ชี้ให้เห็นว่าเป้าหมายทางการสอนและบริบทที่แตกต่างกันส่งผลต่อการออกแบบและผลลัพธ์ของการศึกษาผู้ประกอบการ การศึกษานี้พบว่า แนวทางการศึกษา “เพื่อ/ใน/สำหรับ/เกี่ยวกับ” ความเป็นผู้ประกอบการมีพัฒนาการจากกรอบคิดเชิงธุรกิจสู่กรอบคิดเชิงการเรียนรู้แบบบูรณาการ ซึ่งสะท้อนถึงความแตกต่างของ เป้าหมายการจัดการเรียนรู้ แนวทางการสอน และบริบททางการศึกษา แต่ทั้งหมดล้วนมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีความคิดเชิงผู้ประกอบการ (Entrepreneurial Mindset) ความสามารถในการสร้างนวัตกรรม (Innovation Capability) และสมรรถนะในการปรับตัวต่อโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ผลการสังเคราะห์นี้จึงนำไปสู่การพัฒนากรอบแนวคิดเชิงบูรณาการ (Integrative Conceptual Framework) เพื่อใช้เป็นแนวทางในการออกแบบหลักสูตรและนโยบายการศึกษาที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตในยุคใหม่

ตารางที่ 3 งานวิจัยที่ผ่านการคัดกรอง

ผู้แต่ง	ข้อค้นพบสำคัญ	ผลการศึกษา
Jamieson (1984)	การศึกษา “เกี่ยวกับ/เพื่อ/ใน” ความเป็นผู้ประกอบการ (Education ABOUT, FOR และ IN Entrepreneurship)	เสนอการจำแนกการศึกษาผู้ประกอบการออกเป็น 3 แนวทางหลัก ได้แก่ Education ABOUT, FOR และ IN Entrepreneurship โดยทั้งหมดเน้นกรอบคิดทางธุรกิจ เป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างโครงสร้างทางทฤษฎีเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับความรู้ของการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurship Education)
Johnson (1988)	การศึกษา “ผ่าน” ความเป็นผู้ประกอบการ (Education THROUGH Entrepreneurship)	ขยายแนวคิดของ Jamieson โดยเพิ่มมิติของการเรียนรู้ THROUGH Entrepreneurship ที่เน้นกระบวนการและการลงมือปฏิบัติจริง เปิดโอกาสให้ Entrepreneurship Education ไม่จำกัดเฉพาะด้านธุรกิจ แต่เชื่อมโยงไปสู่การพัฒนาในมิติอื่นๆ
Plaschka & Welsch (1990)	การศึกษา “ใน/ผ่าน” ความเป็นผู้ประกอบการ (Education IN และ THROUGH Entrepreneurship)	ชี้ให้เห็นข้อจำกัดของการเรียนการสอนที่ “เน้นทฤษฎีมากเกินไป” (ABOUT) และเสนอการพัฒนาแนวทางการเรียนรู้ที่ผู้เรียน “เรียนรู้เหมือนผู้ประกอบการจริง” ผ่านการแก้ปัญหาที่ซับซ้อนและไม่เป็นโครงสร้างแน่ชัด ได้แก่ สถานการณ์ที่มีความคลุมเครือ การรับมือกับความไม่แน่นอนในโลกของธุรกิจ และโลกของชีวิตจริงที่ผู้ประกอบการต้องเผชิญกับความเสี่ยงและการแข่งขันสูง ได้แก่ การเรียนรู้แบบ IN/THROUGH Entrepreneurship
Gibb (2002)	การศึกษา “ใน/ผ่าน” ความเป็นผู้ประกอบการ (Education IN และ THROUGH Entrepreneurship)	เน้นการพัฒนา Entrepreneurship Education ในมิติที่กว้างขึ้น ผ่านการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์ (heuristic methods) และการบูรณาการกับทักษะชีวิตเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต (lifelong learning) และการปรับตัวในสังคมการเปลี่ยนแปลง (paradigm for learning: new ways of doing things) ได้แก่ การเรียนรู้แบบ IN/THROUGH Entrepreneurship
Pittaway & Cope (2007)	การศึกษา “ใน/ผ่าน” ความเป็นผู้ประกอบการ (Education IN และ THROUGH Entrepreneurship)	พัฒนาแนวคิด Entrepreneurial Learning ที่เน้นการเรียนรู้แบบประสบการณ์ตรง (experiential learning) และการเรียนรู้เชิงร่วมมือ (collaborative learning) เพื่อเสริมพลังการเรียนรู้แบบ IN และ THROUGH Entrepreneurship

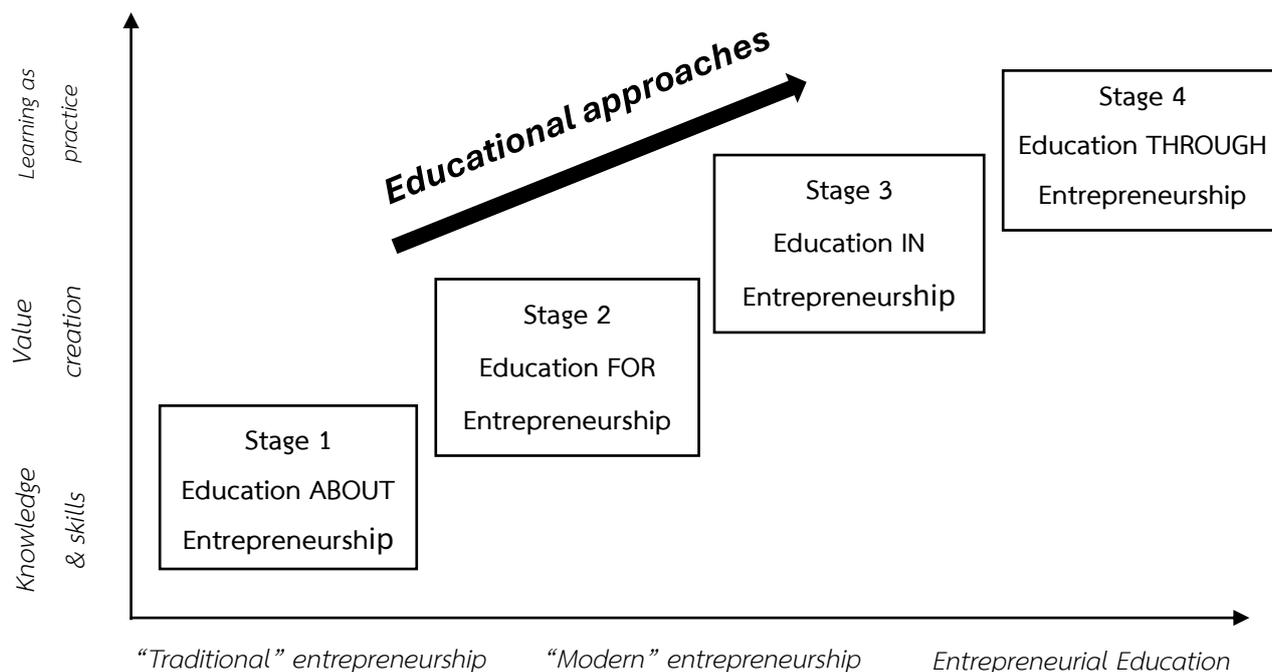
ตารางที่ 3 (ต่อ)

ผู้แต่ง	ข้อค้นพบสำคัญ	ผลการศึกษา
West et al. (2009)	การศึกษา “เกี่ยวกับ/เพื่อ/ใน” ความเป็นผู้ประกอบการ (Education ABOUT, FOR และ IN Entrepreneurship)	ชี้ให้เห็นว่า ความหลากหลายของมุมมองใน Entrepreneurship Education สามารถก่อให้เกิดการเรียนรู้ระหว่างมุมมองต่าง ๆ (cross-learning) และนำไปสู่การพัฒนาแนวปฏิบัติใหม่ ๆ ผ่านการผสมผสานมุมมองและบริบทที่แตกต่าง ได้แก่ Education ABOUT, FOR และ IN Entrepreneurship
Carlsson et al. (2013)	การศึกษา “เกี่ยวกับ/เพื่อ” ความเป็นผู้ประกอบการ (Education ABOUT, FOR Entrepreneurship)	เสนอว่าการศึกษา Entrepreneurship ไม่มี “บ้านถาวร” (homelessness of entrepreneurship) ในสถาบันการศึกษา แต่สามารถเชื่อมโยงกับหลายศาสตร์ การยอมรับความยืดหยุ่นนี้จะช่วยเปิดทางให้การศึกษา ABOUT และ FOR Entrepreneurship เกิดขึ้นในโครงสร้างเดิมของมหาวิทยาลัยได้
Hoppe, Westerberg & Leffler (2017)	การศึกษา “เกี่ยวกับ/เพื่อ/ใน/ผ่าน” ความเป็นผู้ประกอบการ (Education ABOUT, FOR, IN, และ THROUGH Entrepreneurship)	นำเสนอ FITA Taxonomy (FOR/IN/THROUGH/ABOUT) ระบบการเรียนรู้ผู้ประกอบการ และสร้างโมเดลที่ช่วยให้ผู้สอนและนักวิจัยเลือกใช้แนวทางตามบริบทการสอนในอุดมศึกษา ตามวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้และผลลัพธ์ที่คาดหวังไว้

ผลการศึกษาจากตารางที่ 3 สรุปได้ว่า ในช่วงระยะต้น การเรียนการสอนด้านความเป็นผู้ประกอบการมุ่งเน้น การทำความเข้าใจความรู้เชิงทฤษฎีแบบดั้งเดิม (Education ABOUT Entrepreneurship) อย่างไรก็ตาม แนวทางดังกล่าวถูกวิพากษ์ เนื่องจากเนื้อหาที่มีความเป็นทฤษฎีมากเกินไป และไม่สามารถนำไปใช้แก้ปัญหาในลักษณะซับซ้อน คลุมเครือ และเชื่อมโยงในโลกแห่งความเป็นจริงได้ (Plaschka & Welsch 1990) ในระยะต่อมาการพัฒนาวิธีการสอนเชิงปฏิบัติที่ให้ผู้เรียนได้ลงมือทำในฐานะผู้ประกอบการและเรียนรู้ในแบบที่ผู้ประกอบการเรียนรู้ (Pittaway & Cope 2007) ได้แก่ การเรียนรู้ผ่านโครงการจำลองเชิงประกอบการ (Entrepreneurial project) แนวทางนี้เน้นการพัฒนาความสามารถของผู้เรียนในการคิด สร้าง และนำแนวคิดธุรกิจไปสู่การปฏิบัติจริง (Education IN และ FOR Entrepreneurship) ซึ่งเป็นรากฐานของแนวคิด “การเรียนรู้เชิงผู้ประกอบการ” (entrepreneurial learning) และ ยังมุ่งเน้นการบูรณาการเชิงประกอบการเข้ากับระบบการศึกษาทั้งหมดนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างในทั้ง

ระดับการศึกษาภาคบังคับและอุดมศึกษา ซึ่งในปัจจุบันได้ขยายขอบเขตไปสู่การเรียนรู้เพื่อเตรียมผู้เรียนสำหรับการเปลี่ยนแปลงในสังคมและองค์กร เน้นการบูรณาการแนวคิดการประกอบการเข้ากับทุกระดับการศึกษา ซึ่งประกอบด้วยแนวทางการเรียนรู้ที่หลากหลาย และนำแนวคิดใหม่ (Education THROUGH Entrepreneurship) ที่มุ่งพัฒนาความสามารถในการahunตัว ความสามารถในการจัดการการเปลี่ยนแปลงเชิงเศรษฐกิจและสังคมมากกว่า การมุ่งเน้นเฉพาะทักษะการสร้างธุรกิจเชิงพาณิชย์

Pedagogical points

Educational outcome in entrepreneurship education

ภาพที่ 3 Stage of Entrepreneurship Education

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาพบว่า แนวทางการศึกษา “เพื่อ/ใน/สำหรับ/เกี่ยวกับ” ความเป็นผู้ประกอบการ (FITA approaches) ทำหน้าที่เป็นกรอบแนวคิดสำคัญที่ช่วยเชื่อมโยงระหว่าง “ข้อจำกัดทางแนวคิดและวิธีการสอนแบบดั้งเดิม” กับ “โอกาสในการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา” โดยเปิดพื้นที่ให้ผู้สอนและผู้เรียนได้สร้างองค์ความรู้ผ่านกระบวนการเรียนรู้เชิงผู้ประกอบการ (Entrepreneurial Learning) ที่ยืดหยุ่นและตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคใหม่ การสังเคราะห์ชี้ให้เห็นว่า FITA Taxonomy ไม่เพียงเป็นกรอบจำแนกแนวทางการจัดการเรียนรู้เท่านั้น แต่ยังสามารถทำหน้าที่เป็น “กลไกเชิงระบบ” ในการขับเคลื่อนการพัฒนาหลักสูตร นโยบาย และการฝึกอบรมใน

หลากหลายสาขา ทั้งในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การอาชีวศึกษา และการศึกษาระดับอุดมศึกษา รวมถึงในภาคธุรกิจและการพัฒนาอาชีพ โดยมีประเด็นการอภิปรายดังนี้

1. การขยายผลสู่กลุ่มสาระอาชีพและอาชีวศึกษา

การประยุกต์แนวทางการเรียนรู้แบบ IN และ THROUGH Entrepreneurship สามารถเสริมสร้างทักษะอาชีพที่เน้นการลงมือปฏิบัติจริง การคิดวิเคราะห์ และการแก้ปัญหาในสถานการณ์จริง ซึ่งเหมาะสมกับกลุ่มสาระอาชีพและอาชีวศึกษา ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความพร้อมในการทำงานและสร้างอาชีพด้วยตนเอง การนำแนวคิด FITA มาใช้สามารถยกระดับการเรียนรู้จากการฝึกทักษะเชิงเทคนิคไปสู่การสร้าง “ทักษะเชิงผู้ประกอบการ” (Entrepreneurial Competencies) ครอบคลุมทั้งความคิดสร้างสรรค์ และความสามารถในการสร้างคุณค่าใหม่

2. การเชื่อมโยงกับธุรกิจศึกษาและหลักสูตรเศรษฐกิจสร้างสรรค์

ในสาขาธุรกิจศึกษา FITA Taxonomy ช่วยขยายมิติของการสอนจากการเรียนรู้ “เกี่ยวกับธุรกิจ” (ABOUT Entrepreneurship) ไปสู่การเรียนรู้ “ในและผ่าน” กระบวนการผู้ประกอบการจริง (IN/THROUGH Entrepreneurship) ซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจพลวัตของตลาด กลไกธุรกิจ และนวัตกรรมเชิงเศรษฐกิจได้อย่างเป็นระบบ แนวคิดดังกล่าวยังสอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจฐานความรู้ (Knowledge-Based Economy) ที่เน้นผู้เรียนเป็นผู้สร้างสรรค์คุณค่าทางเศรษฐกิจ ไม่ใช่เพียงผู้ปฏิบัติตามกระบวนการทางธุรกิจ

3. การต่อยอดสู่การฝึกอบรมและการพัฒนาวิชาชีพครู

การฝึกอบรมในบริบทต่าง ๆ เช่น การพัฒนาครู หรือบุคลากรทางการศึกษา สามารถใช้ FITA approaches เพื่อพัฒนา “สมรรถนะเชิงผู้ประกอบการทางการสอน” (Teacher Entrepreneurial Competence) โดยส่งเสริมให้ครูทำหน้าที่ในฐานะ “ผู้ออกแบบประสบการณ์การเรียนรู้” (Learning Designer) มากกว่าผู้ถ่ายทอดความรู้ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาการเรียนการสอนเชิงสร้างสรรค์ (Creative Pedagogy) และการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Carlsson et al. (2013) อธิบายว่าความท้าทายที่แท้จริงอยู่ที่การศึกษาความเป็นผู้ประกอบการยุคใหม่ หรือเรียกว่า การศึกษาความเป็นผู้ประกอบการเชิงลึก (Entrepreneurial Education) ซึ่งมุ่งเน้นที่การศึกษา “ใน” และ “ผ่าน” ความเป็นผู้ประกอบการ

4. การสร้างนโยบายเชิงระบบเพื่อขับเคลื่อนการศึกษาแห่งอนาคต

แนวคิด FITA Taxonomy ยังมีศักยภาพในการเป็นฐานข้อมูลเชิงนโยบาย เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาหลักสูตรและยุทธศาสตร์การศึกษาที่สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) โดยเฉพาะด้าน “การศึกษาที่มีคุณภาพ” (SDG4) และ “การจ้างงานที่มีคุณค่าและการเติบโตทางเศรษฐกิจ” (SDG8) การบูรณาการกรอบแนวคิดนี้ในระดับนโยบายจะช่วยสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้ใหม่ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) การพัฒนาอย่างยั่งยืนของสังคม และยังคงเป็นความท้าทายต่อโครงสร้างการศึกษาระดับอุดมศึกษาในปัจจุบัน (Frederick et al., 2010)

กล่าวโดยสรุป การศึกษาแนวทาง “เพื่อใน/สำหรับ/เกี่ยวกับ” ความเป็นผู้ประกอบการ ผ่านกรอบแนวคิด FITA Taxonomy จึงเป็นมากกว่าการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาผู้ประกอบการ แต่เป็น “กรอบแนวคิดเชิง

บูรณาการ (Integrative Conceptual Framework)” ที่สามารถต่อยอดสู่นโยบายและการปฏิบัติในสาขาอื่น ๆ ได้ อย่างกว้างขวาง อันจะนำไปสู่การสร้างระบบการศึกษาที่เปิดกว้าง ยืดหยุ่น และตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงทาง เศรษฐกิจและสังคมในศตวรรษที่ 21

จากข้อค้นพบข้างต้นแสดงให้เห็นว่า แนวคิดจากการสังเคราะห์การศึกษา “เพื่อ/ใน/สำหรับ/เกี่ยวกับ” ความ เป็นผู้ประกอบการ เป็นเสมือนสะพานเชื่อมจาก “ข้อจำกัดทางแนวคิดและวิธีการสอนแบบดั้งเดิม” สู่ “โอกาสในการ พัฒนาแนวทางการศึกษารูปแบบใหม่” ได้โดยอาศัยกรอบแนวคิด FITA Taxonomy และสามารถต่อยอดไปสู่การ พัฒนานโยบายเชิงระบบได้ในอนาคต การศึกษาความเป็นผู้ประกอบการยังไม่มีกรอบตายตัวในโลกรวิชาการ ดังนั้น ข้อเสนอแนะจึงมุ่งให้ นโยบาย สถาบัน และผู้สอน เปิดกว้าง ยืดหยุ่น และพร้อมท้าทายกรอบเดิมของการศึกษาเพื่อ พัฒนาทั้งงานสอนและงานวิจัยไปในทิศทางที่สอดคล้องกับธรรมชาติของการประกอบการ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. ระดับนโยบาย ควรส่งเสริมการกำหนดนโยบายการศึกษาที่บูรณาการแนวคิดผู้ประกอบการ โดยเฉพาะการ ใช้กลยุทธ์การสอนบนฐานการคิดเชิงประกอบการและวิธีการเชิงอุปนัยเชิงประสบการณ์ (Heuristic and Experiential Methods) เพื่อเพิ่มความยืดหยุ่นทางนโยบาย รองรับการเปลี่ยนแปลง และสร้างองค์ความรู้ที่ ประยุกต์ใช้ได้จริงในหลากหลายบริบท

2. ระดับสถานศึกษา ควรสนับสนุนให้มหาวิทยาลัยปรับโครงสร้างหลักสูตรให้สอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้ แบบ “IN” และ “THROUGH” Entrepreneurship เน้นการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติจริงและการบูรณาการข้ามศาสตร์ มากกว่าการสอนเชิงทฤษฎีเพียงอย่างเดียว

3. ระดับผู้สอน ควรส่งเสริมให้ครูและอาจารย์ปรับบทบาทจาก “ผู้ถ่ายทอดความรู้” ไปสู่ “ผู้อำนวยความสะดวกและโค้ช (Facilitator/Coach)” เพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ การแก้ปัญหา และความคิดสร้างสรรค์ ของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ระดับนโยบาย ควรเชื่อมโยงแนวทางการศึกษาผู้ประกอบการกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) โดย บูรณาการโมเดลผู้ประกอบการเข้าสู่หลักสูตรระดับชาติและหลักสูตรท้องถิ่น เพื่อยกระดับบทบาทของนโยบายทาง การศึกษาสู่การเปลี่ยนแปลงเชิงระบบ

2. ระดับสถานศึกษา ควรพัฒนาและทดลองใช้หลักสูตรที่เน้นการเรียนรู้เชิงบูรณาการ พร้อมประเมินผลลัพธ์ เชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ เพื่อสร้างแนวทางใหม่ในการกระตุ้นการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และการ แก้ปัญหาจริงในบริบทของผู้เรียน

3. ระดับผู้สอน ควรศึกษารูปแบบการสอนเชิงบูรณาการที่ส่งเสริมประสบการณ์ตรงในการพัฒนาความรู้ ทักษะ และทัศนคติของผู้เรียน โดยเฉพาะด้านความคิดสร้างสรรค์ การแก้ปัญหา และการสร้างคุณค่าใหม่ (Value Creation) ในบริบทการเรียนรู้สมัยใหม่

เอกสารอ้างอิง

- Carlsson, B., Braunerhjelm, P., McKelvey, M., Olofsson, C., Persson, L., & Ylinenpää, H. (2013). The evolving domain of entrepreneurship research. *Small Business Economics*, 41(4), 913–930.
- Deuchar, R. (2004). Changing paradigms: The potential of enterprise education as an adequate vehicle for promoting and enhancing education for active and responsible citizenship: Illustrations from a Scottish perspective. *Oxford Review of Education*, 30(2), 223–239.
- Dewey, J. (1916). *Democracy and education: An introduction to the philosophy of education*. Macmillan.
- Frederick, H. H., Kuratko, D. F., & Hodgetts, R. M. (2010). *Entrepreneurship: Theory, process, practice*. Cengage Learning.
- Gibb, A. (2002). In pursuit of a new “enterprise” and “entrepreneurship” paradigm for learning: Creative destruction, new values, new ways of doing things and new combinations of knowledge. *International Journal of Management Reviews*, 4(3), 233–269.
- Hoppe, M., Westerberg, M., & Leffler, E. (2017). Educational approaches to entrepreneurship in higher education: a view from the Swedish horizon. *Education+Training*, 59(7/8), 751–767.
- Jamieson, I. (1984). *Schools and enterprise*. In A. G. Watts & P. Moran (Eds.), *Education for enterprise* (pp. 19–27). Ballinger.
- Johnson, D. (1988). *Entrepreneurship education: A new perspective*. Routledge.
- Jones, B., & Iredale, N. (2010). Enterprise education as pedagogy. *Education+Training*, 52(1), 7–19.
- Kent, C. A. (1990). *Entrepreneurship education: Current developments, future directions*. Quorum Books.
- Komulainen, K., Naskali, P., Korhonen, M., & Keskitalo-Foley, S. (2011). Internal entrepreneurship- A Trojan horse of the neoliberal governance of education? *Finnish Journal of Education*, 42(1), 65–76.
- Leffler, E. (2006). Entrepreneurial learning in education: What, why and how. *Entrepreneurship Education*, 1(1), 3–17.

- Pittaway, L., & Cope, J. (2007). Simulating entrepreneurial learning: Integrating experiential and collaborative approaches to learning. *Management Learning*, 38(2), 211–233.
- Plaschka, G. R., & Welsch, H. P. (1990). Emerging structures in entrepreneurship education: Curricular designs and strategies. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 14(3), 55–71.
- West, G. P., Gatewood, E. J., & Shaver, K. G. (2009). *Handbook of university-wide entrepreneurship education*. Edward Elgar Publishing.